

11. časť

PRVÉ MISIE V DEJINÁCH

Prevratná myšlienka!

Tak prevratná, až s ňou musel prísť Duch Svätý ☺:

Ako slúžili Pánovi a postili sa, povedal Duch Svätý: "Oddel'te mi Barnabáša a Šavla na dielo, na ktoré som ich povolal." Oni sa postili a modlili, vložili na nich ruky a prepustili ich. A oni, vyslaní Duchom Svätým, došli do Seleucie a stade sa preplavili na Cyprus.

(Act 13:2-4 SSV)

Má ale svoju logiku, ktorú neskôr vyjadril Pavol:

¹⁴ Lebo nás ženie Kristova láska, keď si uvedomíme, že ak jeden zomrel za všetkých, teda všetci zomreli. ¹⁵ A zomrel za všetkých, aby aj tí, čo žijú, už nežili pre seba, ale pre toho, ktorý za nich zomrel a vstal z mŕtvych.

(2Co 5:14-15 SSV)

V tejto chvíli môžeme vidieť niekoľko zaujímavých vecí:

1) POZVOĽNÁ PREMENA...

- **Cirkev len pozvoľna chápe a učí sa** od Krista prostredníctvom Ducha Božieho zmýšľaniu a postojom:
 - Vytvoriť spoločenstvo
 - Nielen v Jeruzaleme
 - Nielen medzi Židmi
 - Dokonca cieľavedome vyhľadávať ľudí a hlásať Evanjelium (ako to práve idú robiť Pavol a Barnabáš)

- Aj tu vidieť **dve stránky hriechu a ich riešenie:**
 - **ODLÚČENIE OD BOHA** – rieši sa UVERENÍM, OBRÁTENÍM a PRIJATÍM DUCHA
 - **NEPODOBNOSŤ S BOHOM A ZÁVISLOSTI** – a tie sa riešia
 - postupným duchovným rastom, kedy sa od boha učíme byť a žiť ako On;
 - askézou (vidíme napríklad učeníkov postiť sa), učením sa („vyučovanie apoštolov, modlitba a počúvanie Ducha) a pretváraním svojho života podľa toho, čo prijímame.

2) TÚŽBA PUTOVAŤ...

- Keď sa raz táto túžba prebudí, už neustane...
- V dejinách kresťanstva môžeme podobný veľký výbuch túžby „putovať a ohlasovať“ Božie Kráľovstvo vidieť v Írsku:

„Nepozorovaně jsme odešli, protože jsme pro lásku boží chtěli putovat a nestarat se kam.“ Tři Iry, kteří wessexskému králi Alfrédovi vysvětlovali, proč přistáli v Cornwallu, doneslo moře za sedm dní z Irska na člunku ušitém ze zvířecí kůže, téměř ničím nevybaveném, bez vesel. Oni i jiní keltští mniši vyvolávali na svém putování vedeném boží láskou obdiv i podiv. Tito tři mniši patřili k velikému množství těch, kteří se po období více než pěti staletí vydávali na dlouhé pouti po celé Evropě od Islandu až do Itálie. Opouštěli domovinu a přátele, celé zajištění života, aby se vydali do neznáma, na cestu pro Boha. Sami si říkali poutníci, peregrinati, a zasvěcovali se putování pro Krista, ať už je zavede kamkoli. Většina z nich je nám neznáma, třebaže několik velkých jmen se dochovalo: sv. Columille či Kolumba, který v šestém století založil Ionu; sv. Aidan, který v sedmém století odešel z Iony do Lindisfarne a jehož mniši obrátili Northumbrii na křesťanství; a sv. Kolumbán, v šestém století opat v Bangoru, který se vydal do Francie, pak přešel Alpy do Itálie a v Bobbiu založil klášter, který pak slávou a velikostí předčil všechny ostatní. Nepodnikali toto peregrinatio na pokyn opata nebo představeného, ale na základě vlastního vášnivého přesvědčení o tom, že jim je putování určeno. Když keltští mniši odpovídali na totéž volání, znamenalo to, že se stávali exulanti, že se zbavili rodiny a vlastnictví, že si ze srdce a ducha vykořenili všechny vlastní touhy a přání, a především, kvůli hluboké lásce Keltů k jejich zemi, bylo pro ně nejbolestnější se stát cizinci pro svoji domovinu a odejít bez vyhlídky, že se kdy ještě vrátí na místa, kde se narodili. I když to původně vůbec nebylo cílem peregrinů, brzy začalo docházet k tomu, že se měnili v misionáře hlásající evangelium. Propojenost exilu a misie má ovšem v irské tradici hluboké kořeny, protože i do samotného Irska přinesl Slovo člověk, který sám poznal neutišitelné hoře exilu. A tak se i jeho následovníci o dvě století později dostali do role Kristových apoštolů a hlasatelů evangelia, když se na svých cestách setkali s lidmi ochotnými naslouchat křesťanskému poselství. V pozoruhodně krátké době poté, co keltský svět přijal víru, ji začal šířit zpátky do Evropy. Křesťanství sužované a ničené opakujícími se nájezdy barbarských hord dostávalo nový život od mužů, kteří přinášeli křesťanské světlo ze západu, z nejzazšího výběžku západního světa. „Pouze jednou v historii byla Evropa zalita takovým nenápadným, ale rozhodně ne

přehlednutelným proudem božího slova, hlásaným strohými a inspirovanými askety," napsal William Marnell na počátku své studie o irské misii, případně nazvané Světlo ze západu. "

(Esther de Waal, Svět byl stvořen celý)

- Dnes tá istá túžba vedie misionárov a evanjelistov, aby zanechávali svoju vlasť a išli „hnaní Kristovou láskou“ robiť to isté...

3) DVAJA OBYČAJNÍ ĽUDIA!

- Na toto volanie odpovedajú aj Pavol a Barnabáš:
 - Idú do neznáma
 - **dvaja obyčajní ľudia**
 - žiadni mnísi, či rehoľníci, bez akéhokoľvek zázemia akejkol'vek organizácie, či inštitúcie (okrem podpory niektorých cirkevných obcí, ale to prišlo až neskôr)...
 - **zarábajúci si na živobytie prácou svojich rúk...**

DO PRAXE:

- **Dnes táto téma oživa v projektoch dobrovoľníctva:**
 - Mladý človek – po skončení školy
 - ide na pár rokov na misie, kde slúži naplno ako Pavol Božiemu kráľovstvu
 - a potom sa vráti – a nájde si domov, zamestnanie, založí rodinu...

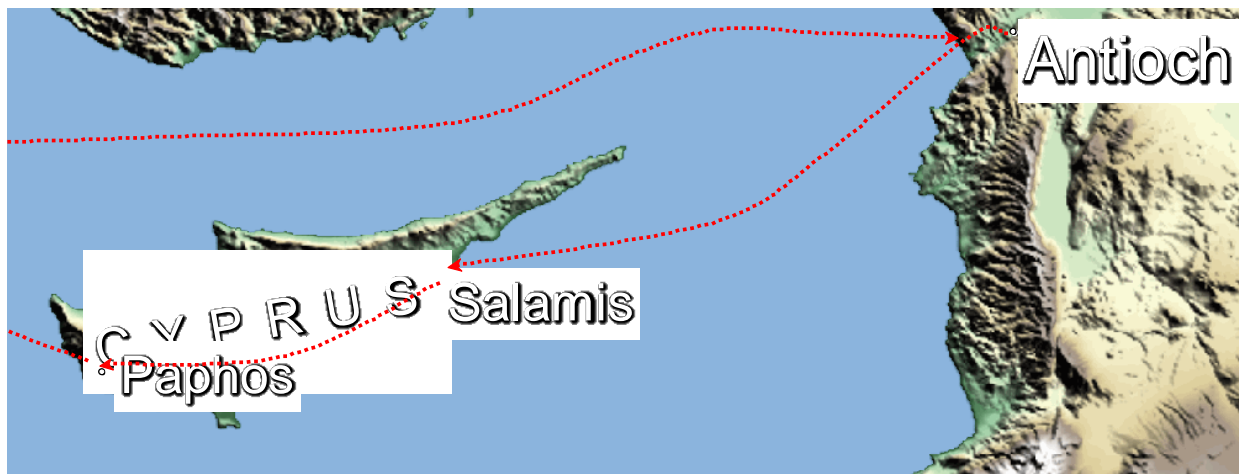
V Indii sa vraví, že život človeka by mal mať tri etapy:

- Učeník
- Otec (matka) v rodine
- Svätec (pustovník)

V Cirkvi je to podobné:

- Učeník, dobrovoľník,...
- Rodina
- A po vyrastení detí zase odovzdávanie a služba vo farnosti – alebo aj inde, ak Pán povolá, aby nás „oddelili na poslanie“, ktoré nám určil... ☺

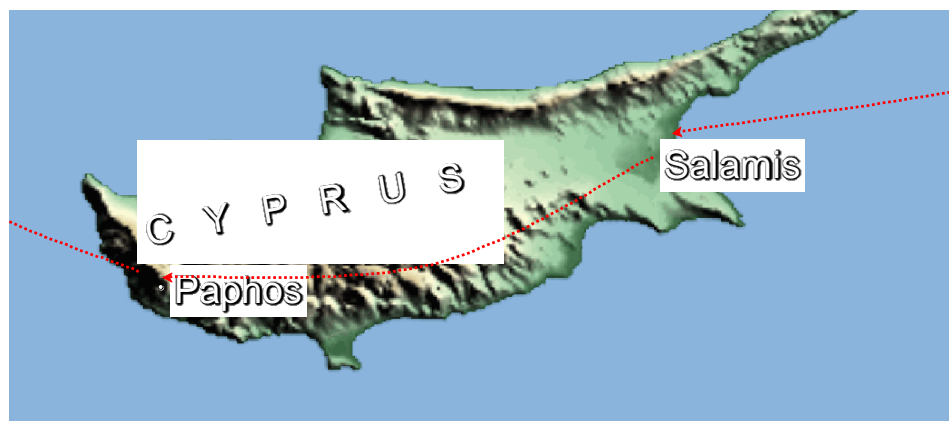
1. apoštolská cesta...

Salamina

*Salamis, město na vých. břehu ostrova Kypru, poněkud na sev. od říčky Pedias. Mělo **dobry přístav**, zprostředkující obchod mezi Fénicií, Egyptem a Gilicií. Za starověku bylo odtud **vyváženo obilí, víno, olej a sůl**. Tradice tvrdí, že město založil brzy po trojské válce [kolem 1180 př. Kr.] nějaký Teucer z attického ostrova Salaminy. Ale už dříve tu byla **řecká kolonie**. Za **dob Pavlových zde Židé měli synagogy** [Sk 13,4n], v nichž Pavel kázal na své první misijní cestě. Ve středověku přístav S. úplně zbahněl. Dnes tu je město Famagusta.¹*

Křížom cez Cyprus do Pafu

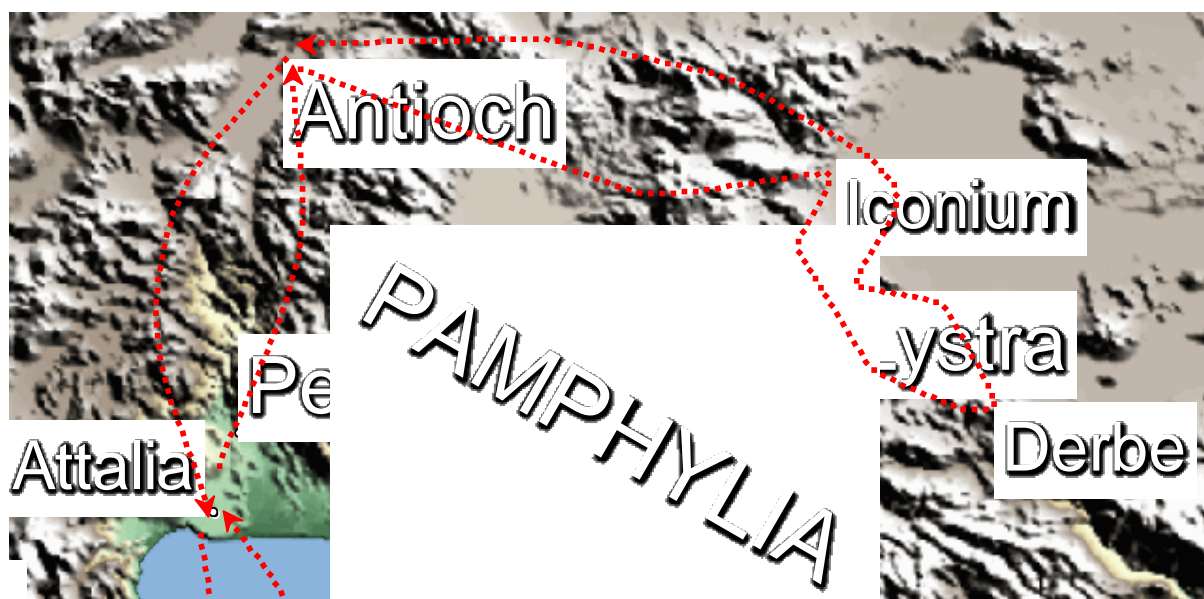
¹ Ak nie je uvedené inak, cieľom je

Páfos, jméno města na jz. pobřeží ostrova Cypru, založeného Řeky, v době Pavlově sídlo římských správců ostrova. Byla zde uctívána páfská bohyně v podobě kamenného sloupu, původu syrského, ač Řeky byla ztotožňována s bohyní Afroditou. Zde Pavel na první misijní cestě po prvé kázal evangelium římskému úředníkovi [Sk 13, 6-12].

Tu Pavol zažil příběh s Barjezom – Elymasom a prokonzulom Sergiom Paulom. O tom sme hovorili minule...

- **Tu ich opustil Ján Marek** – nevieme prečo. Možno len nemal ten „správny žalúdok“ na toto putovanie... ☺ Táto epizódká bude mať ešte ďalekosiahle následky!

Pamfília

*Pamfylie, pobrežní krajina na jihu Malé Asie. Za dob Pavlových římská provincie, k níž císař Klaudius připojil i Lycii a snad i větší část Pisidie. Země je chráněna před severními větry neschůdným pohořím, dobře zavodňována řekami, plynoucími z Tauru. Bažiny způsobují do dnešního dne malarii, takže tato část Malé Asie je velmi řídko obydlena. Ve starých dobách byla P. proslulá loupeživými hordami, bydlícími v pohoří na severu. Nejdůležitějším městem bylo Pergé, přístavní náboženské středisko, ležící na řece Gestru. Druhým důležitým městem tu byla *Attalie. Pavel a Barnabáš na své první misijní cestě vystoupili v Pergé na půdu maloasijskou. Zdá se však, že šli z tohoto města přímo do Antiochie Pisidické, zvláště když je opustil Jan Marek [Sk 13,13; 15,38]. Teprve na zpáteční cestě, dříve než vstoupili na loď do Attalie, kázali v tomto městě, uctívajícím bohyni Artemis [Sk 14,25].*

Křesťanství zde zapouštělo kořeny jen velmi zvolna. Vidíme to na př. z toho, že 1Pt 1,1 nečiní o Pamfylíi vůbec zmínky. Snad to souviselo s tím, že zde bylo málo židovských obyvatel [Sk 2,10].

Pizidská Antiochia

Antiochie Pisidská [Kral.: Pisidická], ležela na pomezí Pisidie v římské provincii galatské v kraji Frygijském [v Malé Asii]. Založena byla Seleukem Nikatorem [312-280 př. Kr.]. Římany prohlášena svobodným městem se značnou kolonií římskou a úředním jazykem latinským. Ř. 6 př. Kr. slavnostně prohlášena »kolonií Caesarovou«.

Židovské osazenstvo tu mělo synagogu a získávalo proselyty.

Pohané tu uctívali Kybelu, efezskou Artemidu či Dianu, zejména pak boha Mena, v jehož chrámu se konala zasvěcenecká mystéria [viz Pavlovu narážku Ko 2,18]. Apoštol Pavel navštívil toto město čtyřikrát [Sk 13,14; 14,19-21; 16,6; 18,22; 2Tm 3,11]. Antiochie Pisidská náležela snad mezi sbory, jimž byla adresována ep. Gal. Dnes po tomto kdysi bohatém městě nezůstaly než rozvaliny.

Pavlovu reč sme si viac rozobrali v minulom stretnutí...

- **Prvý raz musia Pavol a spoločníci utekať preč pred prenasledovaním. Časom za z toho stane pravidlo... ☺**

Ikónium

Ikonie, Ikonion, kdysi hlavní město římské provincie Lykaonie ve velmi úrodné, ale bezvodé krajině; nyní Konia, sešlé město v krajině Karamanské s mnoha sutinami mešit a jiných staveb. Pro svou polohu na křižovatce důležitých silnic mezi Efezem, Tarsem a Antiochií je dosud hlavním tržištěm domácích plodin a výrobků; z poslednějších vyniká hlavně výroba koberců, punčoch a rukavic. Má 20 až 30.000 obyvatel. Posvátné hroby na rozsáhlém hřbitově jsou cílem poutníků. Židovsko-řecká kultura z dob prvokřesťanských je patrná na mnohých nápisech. V době Pavlově bylo toto město velmi vhodným místem pro misijní práci Pavlovu [Sk 13,51; 14,1.3.21-22; 16,2; 2Tm 3,11]. S Barnabášem přišel Pavel do I. a ostatních měst na své první misijní cestě. Ikonie patřila spolu s celou Lykaonií do římské provincie Galacie. Není proto vyloučeno, že i epištola Galatským byla určena křesťanům v této oblasti. Nápisy z křesťanské doby svědčí o živém náboženském životě, zvl. ve třetím století.

- Znova vidíme už štandardnú schému:
 - **Najprv Židia** („stavať na už jestvujúcom“) + cez nich aj pohania
 - **Aj napriek prenasledovaniu** („Zdržali sa tam však dlhší čas a smelo si počínali v Pánovi (Act 14:3 SSV)“)
 - **Spoliehajú sa hlavne na Božiu moc** („v Pánovi, ktorý vydával svedectvo slovu svojej milosti tým, že dával, aby sa diali znamenia a divy ich rukami. (Act 14:3 SSV)“).
- **Nakoniec ale aj z Ikónia musia utiecť**,...
 - ... ale každý takýto „útek“ je len príležitosťou posunúť sa v ohlasovaní „o dŕm ďal“ ☺

Môžeme v tom vidieť práve to, čo sme neskôr videli u írskych misionárov:

- **Nie snaha ísť na nejaké konkrétne miesto**, tam hlásať – a keď je odpor priveľký, tak to vzdať,...
- **... ale proste ísť, je jedno kam, a všade ohlasovať Krista.**
 - Dôraz nie je na „KDE“,...
 - ... ale na „ČO“ – čiže na samotný akt ohlasovania!

DO PRAXE:

- **Nemusíme nutne putovať z mesta do mesta.** Stačí:
 - **Vnímať svoj život ako zakotvený v Kristovi** a jeho zmysel ako službu Kristovi.
 - A potom či už zamestnanie, zmena zamestnania, zmena školy, zmena bydliska, dovolenka,...
 - ... všetko sú to len malé zastávky nášho „peregrinatia“ cudzinou, ku ktorým sa nijako nepútame,...²
 - ... ale každú považujeme za **PRÍLEŽITOSŤ** byť tam, kde práve sme, vyslancami Ježiša Krista a Jeho Kráľovstva,...
 - ... až kým nás napríklad „nevyhodia z roboty“ a my sa neposunieme (ako Pavol) zase „o dŕm ďal“...
- **Je to akoby „obchod“ s Bohom:**
 - My sa staráme o Jeho slovo a Kráľovstvo,...
 - ... a On sa stará, aby sme sa hýbali (preto nás občas odniekadiaľ vyhodí a tak ☺), ale aby nám pritom nič nechýbalo...
 - Presne podľa slov: „²⁹ Ani vy sa nezháňajte, čo budete jesť alebo čo budete piť, a nebuďte ustarostení! ³⁰ Vedť toto všetko zháňajú ľudia tohto sveta. Váš Otec predsa

² Všetci títo umierali vo viere, aj keď nedosiahli to, čo bolo prisľúbené, ale z diaľky to videli a pozdravovali; a vyznávali, že sú na zemi iba cudzincami a pútnikmi. ¹⁴ A keď takto hovoria, naznačujú, že hľadájú vlast'. (Heb 11:13-14 SSV)

vie, že toto potrebujete.³¹ Ale hľadajte jeho kráľovstvo a toto dostanete navyše. (Luk 12:29-31 SSV)“

Lystra

Lystra [Sk 14,6.8.21; 16,1; 2Tm 3,11] ležela ve východní části krajiny Lykaonické. Byla to římská kolonie, založená od císaře Augusta r. 6 po Kr., spojená s Antiochií Pisidickou „říšskou silnicí“, jež míjela Ikonii. Oficiálním jazykem byla zde latina. Byli zde také Židé, ale nejspíše neměli synagogy. Dnes jsou z tohoto města už jen zbořeniny Bin-bir-Kilisseh na úpatí kuželovité hory vulkanického původu, zvané Karadah. Dvě události se pojí k tomuto městu v souvislosti s apoštolem Pavlem: zde byl kamenován a odtud dostal svého misionářského pomocníka v Timoteovi [Sk 16,1].

Tu je to dramatickejšie... a dejú sa tu dve zaujímavé udalosti:

1) Jupiter a Merkúr (alias Zeus a hermes)

- **Reakcia pohanského obyvateľstva je plne logická vzhľadom na ich vieru...** Dokonca sa zdá, akoby Lukáš túto udalosť uvádzal tak obširne skôr ako nejakú „humornú kuriozitku“ z ciest v štýle: „A našich apoštolov tam dokonca považovali za bohov, tak mocne v nich Duch Boží pôsobil...“ ☺
- **Zaujímavé je Pavlovo ohlasovanie:** V tomto prípade, keď sa obracia na pohanov, odráža sa od faktu spoločnej skúsenosti, ktorou je stvorený svet (pohania síce nepoznali stvorenie, ale poznali „vytváranie“ sveta z počiatočného „chaosu“ ako dielo bohov) a ohlasuje Boha ako Stvoriteľa!
 - **V tomto je ďalší aspekt Pavlovho „stavania na jestvujúcom“:**
 - U ŽIDOV tým bolo Písmo a spoločná viera a očakávanie mesiáša
 - U POHANOV tým bol fakt, že veria v nejakých bohov, veria vo vytvorenie sveta bohmi a pod. Podobne bude Pavol hovoriť aj v Aténach.

2) Kameňovanie Pavla

- Židia zrejme považujú Pavla a Barbabáša za vážnu hrozbu – neváhajú sa zmobilizovať a idú za ním, len aby mu zabránili – akokoľvek! – v jeho apoštolskom diele.
- Nakoniec Pavla kameňujú a to dôkladne – odchádzajú, až keď je im zjavné, že Pavol je mŕtvy...
 - Jedna teória špekuluje, že práve tu – možno v stave „klinickej smrti“ – mal Pavol onen zážitok, o ktorom hovorí: „² Poznám človeka v Kristovi, ktorý

bol pred štrnástimi rokmi - neviem, či v tele, či mimo tela, tiež neviem, to vie Boh, - uchvátený až do tretieho neba.³ A viem, že tento človek - zasa neviem, či v tele, či mimo tela, to vie Boh, -⁴ bol uchvátený do raja a počul tajomné slová, ktoré človek nesmie vysloviť. (2Co 12:2-4 SSV)

- **Pavol ale nakoniec ožije – a, čuduj sa svete! – akoby sa nič nestalo, pokračuje v ohlasovaní hneď v susednom meste a hneď na druhý deň!** Je zrejmé, že Lukáš tu celkom flegmaticky a lakonicky takmer až „premlčal“ skutočný zázrak Pavlovho ožitia a uzdravenia! ☺
 - **A znova tu vidieť Pavlovo a Barnabášovo „peregrinatio“:** Sú ako ľudia bez domova, bez pozemského cieľa, kráčajú, putujú, ohlasujú – a je jedno kde, kedy ako a dokedy. Ak niekde na tejto ceste zomrú, zomrú... prečo sa tým znepokojovať? Nemajú žiadne miesto, kde by smrť bola lepšia, ako inde, ani žiadne, kde by mali žiť a bývať... Slovam Pavla:
 - „²⁰ Ved' naša vlasť je v nebi. (Phi 3:20 SSV)“
 - „²³ Oboje na mňa dolieha: túžim zomrieť a byť s Kristom, a to by bolo oveľa lepšie, (Phi 1:23 SSV)“
 - „Svoj život si však veľmi necením, len aby som dokončil svoj beh a službu, ktorú som dostal od Pána Ježiša: svedčiť o evanjeliu Božej milosti. (Act 20:24 SSV)“

Ked' ho obklopili učeníci...

Hoci Lukáš nijako nejasá nad výsledkami ohlasovania v Lytre, predsa vieme dve veci:

- Že tam Pavol **získal učeníkov**
- a že tam teda zrejme napriek všetkému **pobudli dlhší čas**, aj keď z Lukáša (a celých Skutkov) sa trochu zavádzajúco zdá, akoby sa to celé dialo v horizonte dní, maximálne týždňov... ☺

Derbe

*Derbe. Přesná poloha tohoto maloasijského města není dosud zjištěna; leželo patrně v jv části planiny Lykaonitské, která se prostírala východně od Ikonie podél sev. strany pohoří Tauru. A jistě bylo někde blízko místa, které se jmenuje Cilicijská brána, otvírající cestu z nížiny cilicijské k vnitřní vysočině. Ap. Pavel se do tohoto města uchýlil po kamenování v Lystře na první misijní cestě [Sk 14,6.20]. Na druhé misijní cestě znovu přišel do D. a **bud' zde nebo v Lystře se seznámil s Timoteem** [Sk 16,1]. D. .bylo **rodištěm *Gaiovým** [Sk 20,4].*

- Nič „mimoriadne“ sa tu neudialo – ak nerátame získanie „mnoho učeníkov“ – čo už ale Lukášovi zjavne pripadá úplne samozrejme a bežné... ☺

Nielen ohlasovanie!

- Z Derbe sa Pavol vracia naspäť po tej istej trase. Lukáš vysvetľuje prečo:

„Posilňovali srdcia učeníkov a povzbudzovali ich, aby vytrvali vo viere a že do Božieho kráľovstva máme vojsť cez mnohé súženia. (Act 14:22 SSV)“

- Ide o to **nielen „ohlasovať“**, ale aj **prevziať starostlivosť** o tých, ktorým je slovo hlásané.
- Dokladom toho sú aj Pavlove listy – všetky vznikli práve ako prejav kontaktu a starostlivosti o cirkevné obce, ktoré Pavol založil, ako ja hovorí: „²⁸ A okrem toho na mňa deň čo deň dolieha starosť o všetky cirkvi. ²⁹ Ved' kto je slabý, aby som nebol slabý aj ja? Kto je vystavený pohoršeniu, aby to aj mňa nepálilo? (2Co 11:28-29 SSV)“

„Cez mnohé súženia...“

- Kresťanstvo rastie v nepriateľskom prostredí – a preto Pavol vie, čo hovorí...
- Ale je v tom aj jasne zadefinovaná myšlienka v pozadí, zhruba táto:
 - **Boh je láska.**
 - **Byť v Bohu znamená milovať Boha:** „Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom. (1Jo 4:16 SSV)“
 - **Milovať = verne slúžiť milovanému...**
 - ... pričom vernosť sa **zvlášť prejavuje vtedy, ak sme verní NAPRIEK prenasledovaniu:** „Bud' verný až na smrť a dám ti veniec života. (Rev 2:10)“
- Pre Pavla (rovnako ako pre Ježiša, porovnaj: „²¹ Brat vydá na smrť brata a otec dieťa. Deti povstanú proti rodičom a pripravia ich o život. ²² Všetci vás budú nenávidieť pre moje meno. Ale kto vytrvá do konca, bude spasený. (Mat 10:21-22 SSV)“ jestvujú teda **iba dve možné voľby:**
 - **LÁSKA = VERNOSŤ ⇒ NAPRIEK SÚŽENIAM a prenasledovaniu = SPÁSA;** alebo

- SEBECTVO = NEVERNOST', keď príde súženie a prenasledovanie³ = ZATRATENIE...
- V tejto jedinej lakonickej vete Pavol vyjadruje samotnú podstatu kresťanstva – ako aj podstatu hriechu, o ktorom Katechizmus hovorí:
 - „Hriech je teda „láskou k sebe až po opovrhnutie Bohom“ (KKC 1850)
 - Kresťanstvo je potom opakom: „Láskou k Bohu až po pohrdnutie sebou“!
- Aj tu vidieť, že nie je možné „slúžiť dvom pánom“, ako hovorí Ježiš, pretože v konečnom dôsledku – **pri každom rozhodnutí**, ktoré konáme, ale zjavné je to hlavne vtedy, ak čelíme možnosti obety, utrpenia, prenasledovania,... – sa **rozhodujeme, čo sa podriadi čomu**:
 - či Boh nám (= hriech),
 - alebo mi Bohu (= láska, kresťanstvo).
- **Takže iná cesta, ako cez „súženie“, naozaj nejestvuje!!!**

Atália, Perge a návrat do Antiochie

- Sú spomenuté už len epizódne...

Podelenie sa v Antiochii...

- „Keď ta došli a zhromaždili cirkev, rozpovedali, aké veľké veci s nimi urobil Boh a že pohanom otvoril dvere viery. (Act 14:27 SSV)“
- **Takéto zdieľanie by malo byť v živej farnosti bežné** – napríklad v nedeľu, prv než začneme sláviť Eucharistiu, ktorá je aj oslavou týchto veľkých vecí, ktoré Boh cez nás koná!
 - **Pravda, za predpokladu, že farnosť žije svojim misijným poslaním...**
 - **... a je sa s čím deliť... ☺**

³ U koho bolo zasiaté do skalnatej pôdy, to je ten, kto počúva slovo a hneď ho s radosťou prijíma, ²¹ ale nemá v sebe koreňa, je chvíľkový. Keď nastane pre slovo súženie alebo prenasledovanie, hneď odpadne. (Mat 13:20-21 SSV)